

NÉPKÖLTÉSZET ÉS NÉPZENE.

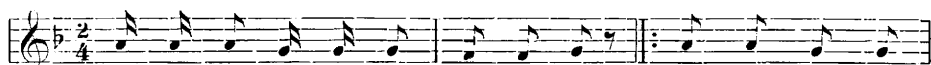
Zoborvidéki népszokások.

(Harmadik közlemény.)

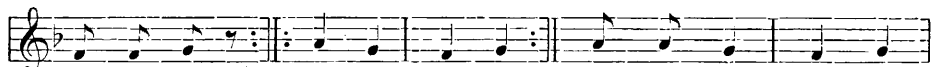
Talalaj.

„Sardó-vasárnap“ előtt egy héttel esik „Talalaj- (v. Tananaj-) vasárnap“. A lányok korán reggel, Beéden már hajnali szürkülettel kezdik a házakat járni. Tojás a jutalmuk.

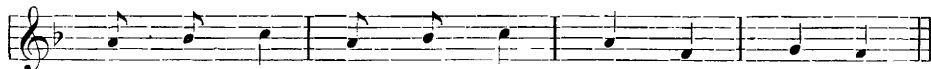
1.

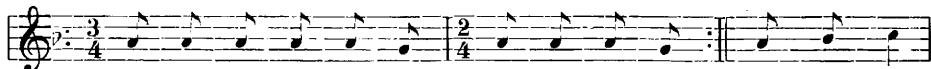
Ta - la - laj, ta - la - laj, Tök Lő - rincz láncz - ba szö - kött
fel - dön - töt - te
mi - vel sü - tyik

a ka - kas, kú - tyi víz - zel, pa - ta - ki víz - zel
a va - jat, hát a bé - lest?
a ré - test?

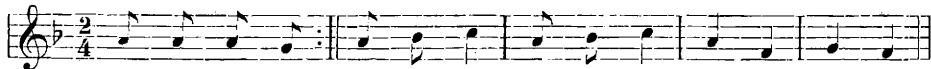
a gyi - gó, a gyi - gó, fas - sang, fas - sang.

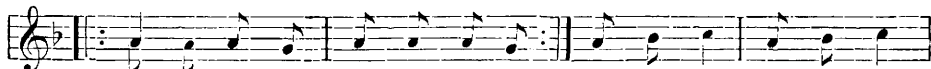
If - jú em - be - rek - nek haj - lós pá - cza, a gyi - gó,
if - jú asz - szo - nyok - nak fe - hér fá - tyol,

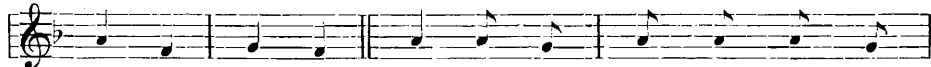
a gyi - gó fas - sang, fas - sang. Ö - reg em - be - rek - nek
Ö - reg asz - szo - nyok - nak

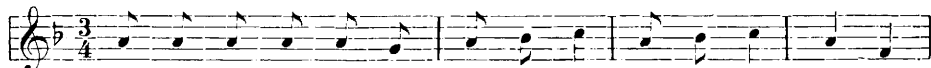
me - leg bun - da, a gyi - gó, a gyi - gó fas - sang, fas - sang.
me - leg su - ba,

Lá - nyok - nak gyöngy ko - szo - rú, a gyi - gó, a gyi - gó
le - gé - nyek - nek fé - nyes fegy - ver

fas - sang, fas - sang. Lány - kák - ra, gye - re - kek - re

egy - egy ma - rok vesz - sző, a gyi - gó, a gyi - gó fas - sang,

fas - sang. A bú - zá - ját fel - e - mé - jük a gyi - gó,
a kon - ko - lyát le - ti - por - juk

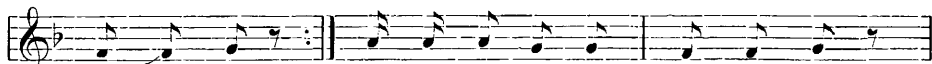

a gyi - gó, fas - sang, fas - sang.
(Beéd, Nyitra-vm.)

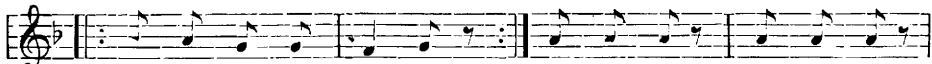
2.

Ta - na - naj, ta - na - naj, Tót Lő - rincez tánc - ba ug - rott
fő dön - töt - te
mi - vel sü - tyik
kú - tyi víz - vel

a ka - kas pa - ta - ki víz - vel va - jaz - zuk.
a va - jat
a ré - test?
gyú - ruk,¹

Szá le kon - kó szá le Va - la - hun ür - ge - lyuk,
u - gor', bú - za u - gor',

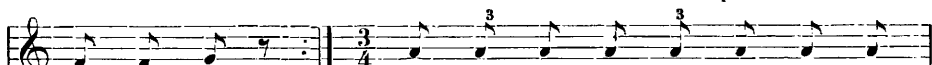

po - czik - lyuk, any - nyi bú - zá - juk le - gyen kê - tek - nek.
(Ghymes, Nyitra-vm.)

3.

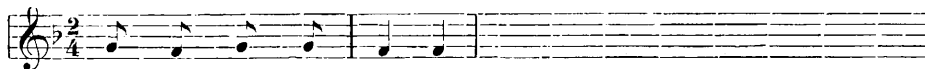

Ta - na - naj, ta - na - naj Tót Lő - rincez, láng - ba sző - kött
fé - dön - töt - te
mi - vel sü - tyik
kú - tyi víz - zel
pa - ta - ki - val

a ka - kas, ki - gyú - rom ü - sző - göt, kon - kolyt,
a va - jat,
a bé - lest
a bé - lest
a ré - test

¹ *fűrük, kapuk* alakot is hallani *fűrjuk, kapjuk* helyett.

min - den - fé - le gaj - zot.

(Szóval:) „Valahány ürgelyuk, pocziklyuk, annyi verem búzájok legyen kétéknek“.

(Zsére, Nyitra-vm.)

Gyűjtötte: Kodály Zoltán.

IRODALOM.

Prof. Dr. Eduard Westermarek, *Ursprung und Entwicklung der Moralbegriffe*. Zweiter Band. Deutsch von Leopold Katscher, Leipzig 1909. Verlag von Dr. Werner Klinkhardt. (Inhaltsverzeichnis + 590 S. Anmerkungen 593—636, Quellennachweis und Sachregister 637—703. Nagy 8°.)

E nagyjelentőségű, híres munkának első kötetét folyóiratunk tavalyi évfolyamában volt alkalmam ismertetni. Most megjelent a nagy érdeklődéssel várt második kötet, mely tizenkilenc fejezetben tárgyalja a tulajdonjogot, az igazság és hűség megbecsülését, embertársunk becsületének s öntudatosságának elismerését, az udvariasságot; szól tovább a háláról, a hazaszeretetről és a világpolgárságról, az altruizmus eredetéről és fejlődéséről, az öngyilkosságról, a jólétünket illető köteleességekről és erényekről, a szorgalomról, a munkaszünetről. Tárgyai ezeken kívül az étkezési törvények, a mértékletesség, böjtölés, az önmegtartóztatás, a tisztaság és tisztátlanság, az aszkézis. A következő fejezetek megvilágítják az ember nemi életét, az állatvédelmet, a halottak kultuszát s az emberevés alapjait. A hatodik szakasz felöleli az emberiség fejlődésében legfontosabb és a kultúrára legmélyebben ható tényezőnek, a vallásnak történetét a természetfölötti lényekben való hittől (40 fej.) a kulturnépek vallásáig. (Vallási köteleességek, az istenségek mint az erkölcsnek őrei és bírái). Az utolsó fejezet rövid összefoglalása a nagy mű szellemének. Érdeemes volna az egészet közölni, de különösen megszívlelendő amaz objektív kritika, a melyet a vallás és az erkölcs viszonyáról (589—590. l.) mond. A legközelebbi morálpedagógiai kongresszus elnöki megnyitójának ajánlom Westermarek művének alapos tanulmányozása után a mű befejező sorait: „Van okunk hinni, hogy az altruisztikus érzelem mindinkább elterjed és hogy a belőle fakadó erkölcsi törvények általános elismerést nyernek; hogy továbbá mind jobban érvényesül a gondolkodás hatása erkölcsi nézeteinkre és ugyanoly arányban csökken az érzelmi vonzalom és ellenszenv hatása; végre van okunk hinni, hogy a vallás az erkölcsi világhoz való viszonyban mindinkább arra fog szorítkozni, hogy egyszerű erkölcsi igéket hirdessen és mind kevesebb köteleességet ró az emberiségre az istenség iránt“.

„Bármily fájdalmasan érint — írja Westermarek — engem az a tudat, hogy munkám nem teljes, mégis jogosultnak érzem, tekintettel elméletemre, azt a kérdést, hogy oly kimerítően tárgyalták-e vajjon valamikor az erkölcsi tudat valamely más elméletét“ (587. l.). Véleményem szerint népek és irodalmak folklorisz-